

Energetický regulační úřad

Ing. Alena Vitásková
předsedkyně

Č. j.: 11404-17/2012-ERÚ

V Jihlavě dne 20. února 2013

R o z h o d n u t í

O rozkladu společnosti CENTROPOL ENERGY, a.s., se sídlem Vaníčkova 1594/1, PSČ 400 01 Ústí nad Labem, IČ: 254 58 302, proti rozhodnutí Energetického regulačního úřadu vydanému dne 6. listopadu 2012 pod č. j.: 11404-9/2012-ERÚ (sp. zn.: OLP-11404/2012-ERÚ), kterým Energetický regulační úřad jako věcně příslušný správní orgán podle § 17 odst. 7 písm. e) bod 2. zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen "energetický zákon"), určil, že právní vztahy s předmětem dodávky elektřiny do odběrného místa č. [redacted] na adrese [redacted] a odběrného místa č. [redacted] na adrese [redacted], založené smlouvami o sdružených službách dodávky elektřiny ze dne 30. srpna 2010, uzavřenými mezi panem [redacted], jako zákazníkem, a společností CENTROPOL ENERGY, a.s., se sídlem Vaníčkova 1594/1, 400 01 Ústí nad Labem, IČ: 254 58 302, jako držitelem licence na obchod s elektřinou, ke dni 30. srpna 2012 zanikly, jsem podle § 96 odst. 2 energetického zákona ve spojení s § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), na návrh rozkladové komise, ustavené podle § 152 odst. 3 správního řádu, rozhodla takto:

I. Rozklad společnosti CENTROPOL ENERGY, a.s., se sídlem Vaníčkova 1594/1, 400 01 Ústí nad Labem, IČ: 254 58 302, proti rozhodnutí Energetického regulačního úřadu vydanému dne 6. listopadu 2012 pod č. j.: 11404-9/2012-ERÚ zamítám a napadené rozhodnutí potvrzuji.

II. Společnosti CENTROPOL ENERGY, a.s. se náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Odůvodnění:

Dne 26. září 2012 obdržel Energetický regulační úřad (dále též „ERÚ“ nebo "správní orgán") návrh na zahájení správního řízení od pana [redacted] (dále jen "navrhovatel"), ve věci určení, zda po 30. srpnu 2012 trvají právní vztahy ohledně dodávek elektřiny mezi ním a společností CENTROPOL ENERGY, a.s., se sídlem Vaníčkova 1594/1, 400 01 Ústí nad Labem, IČ: 254 58 302 (dále jen „odpůrce“). Přílohu návrhu tvořily dvě smlouvy o sdružených

službách dodávky elektřiny pro odběrná místa č. [REDAKCE] a č. [REDAKCE] [REDAKCE] ze dne 30. srpna 2010, obchodní podmínky platné a účinné od 1. ledna 2010, výpověď předmětných smluv ze dne 29. května 2012 a další korespondence s odpůrcem.

Dne 5. října 2012 obdržel Energetický regulační úřad vyjádření odpůrce k návrhu na zahájení správního řízení, v němž uvedl, že odmítnutí výpovědi proběhlo podle příslušných obchodních podmínek. Z přiložené korespondence je patrné, že v první odpovědi odpůrce navrhovateli sdělil, že smlouvy byly uzavřeny na dobu určitou 36 měsíců, v druhé odpovědi byla uvedena doba určitá 24 měsíců. Doba určitou je podle odpůrce nutné počítat od zahájení dodávek elektřiny.

Rozhodnutím vydaným dne 6. listopadu 2012 pod č. j.: 11404-9/2012-ERÚ Energetický regulační úřad rozhodl, že právní vztahy s předmětem dodávky elektřiny do obou odběrných míst ve [REDAKCE] zanikly ke dni 30. srpna 2012, tj. po 24 měsících od nabytí platnosti smluv. Energetický regulační úřad konstatoval, že v obou smlouvách navrhovatel explicitně požadoval dodávku elektřiny s garancí nejnižší ceny, což podle článku IV. bod 4. obchodních podmínek platných a účinných od 1. ledna 2010 znamenalo, že smlouvy byly uzavřeny na dobu určitou 24 měsíců.

Dne 27. listopadu 2012 obdržel Energetický regulační úřad rozklad odpůrce, v němž požádal, aby předsedkyně Energetického regulačního úřadu napadené rozhodnutí zrušila a řízení zastavila, případně aby bylo změněno tak, že se návrh navrhovatele zamítá. Současně navrhl, aby mu byla přiznána náhrada nákladů řízení (právního zastoupení) v celkové výši 3 120 Kč včetně DPH. Odpůrce uvedl, že návrh podání nelze v žádném případě považovat za návrh na zahájení řízení, neboť nespňuje náležitosti obecného úkonu účastníka dle § 37 odst. 2 správního řádu, ani náležitosti návrhu na zahájení sporného řízení podle § 141 správního řádu. Odpůrce vyjádřil nesouhlas s postupem ERÚ, který počítá dobu určitou smluv (24 měsíců) ode dne jejich platnosti, tj. od jejich podpisu, nikoli ode dne účinnosti smluv. Odpůrce rovněž namítl nesprávné právní posouzení ustanovení uzavřených smluv (obchodních podmínek), které umožňují jejich jednostrannou změnu dodavatelem energie. Podrobněji k jednotlivým námitkám viz níže.

Dne 4. prosince 2012 obdržel Energetický regulační úřad vyjádření navrhovatele, v němž uvedl, že nesouhlasí s tvrzením o možnosti jednostranné změny obchodních podmínek a trvá na stanovisku ERÚ vyjádřeném v napadeném rozhodnutí.

Rozklad odpůrce byl podán včas a splňoval předepsané náležitosti. Podle § 89 odst. 2 správního řádu posuzuje odvolací správní orgán soulad správního řízení a napadeného rozhodnutí s právními předpisy. Správnost napadeného rozhodnutí přezkoumává jen v rozsahu námitek uvedených v odvolání, jinak jen tehdy, vyžaduje-li to veřejný zájem. Na základě námitek uvedených odpůrcem v rozkladu je nutné přezkoumat prvostupňové rozhodnutí z hlediska (i) vad návrhu na zahájení řízení, (ii) nesprávného určení konce právních vztahů, (iii) nesprávného právního posouzení některých ustanovení obchodních podmínek.

ad (i) Z procesního hlediska nesouhlasí odpůrce s postupem ERÚ ve správním řízení proto, že si vyložil podání navrhovatele jako návrh na zahájení sporného správního řízení, ačkoli měl pro tento závěr podle obsahu písemnosti jen zanedbatelné množství informací. Podle odpůrce nespňuje podání náležitosti úkonu účastníka dle § 37 odst. 2 správního řádu, ani náležitosti návrhu na zahájení sporného řízení dle § 141 správního řádu. Odpůrce dále uvádí, že správní orgán nemůže z podání vyvozovat implicitní závěry, neboť by tak fakticky

mohl rozhodovat o jakýchkoli právech a povinnostech; návrh není formálně koncipován jako návrh na zahájení řízení, ale dotaz; petit návrhu měl být specifikován ke dvěma smluvním vztahům.

Uvedené námitky odpůrce nejsou důvodné. Podle § 37 odst. 2 správního řádu musí být z podání patrné, kdo je činí, které věci se týká a co se navrhuje. Fyzická osoba uvede v podání jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu. Podání musí obsahovat označení správního orgánu, jemuž je určeno, další náležitosti, které stanoví zákon, a podpis osoby, která je činí. Podle § 141 odst. 2 a 4 správního řádu se zahajuje sporné správní řízení na návrh a správní orgán vychází z důkazů, které byly účastníky navrženy.

Návrh na zahájení správního řízení obsahuje ve vlastním textu nebo v příloze všechny údaje požadované zákonem. V návrhu je uvedeno jméno navrhovatele, datum narození, adresa trvalého bydliště, datum sepsání žádosti, podpis, označení správního orgánu i přesná identifikace § 17 odst. 7 písm. e) bod 2. energetického zákona, podle kterého má být správní řízení zahájeno, resp. rozhodnuto. Názvem v textu a odkazem na přílohu, která obsahuje kopie sporných smluv, je objektivně a nezaměnitelně identifikován odpůrce. Užití výrazu "vztah" v jednotném čísle je v dané souvislosti, kdy byly uzavřeny dvě smlouvy mezi stejnými subjekty o identickém obsahu a ve stejný den, zcela adekvátní a srozumitelné.

Závěr odpůrce o tom, že na základě daného návrhu je možné projednat jakákoliv práva a povinnosti, stejně jako tvrzení, že návrh je pouhým dotazem, jsou zjevně nepodložené. Podle § 17 odst. 7 písm. e) bod 2. energetického zákona, na který navrhovatel explicitně odkazuje, je nemožné racionálně projednat a rozhodnout cokoliv jiného než "zda právní vztah mezi zákazníkem a držitelem licence vznikl, trvá nebo zanikl", což také Energetický regulační úřad učinil. Věta "Žádáme Vás tímto, abyste ve správním řízení rozhodli o skutečnosti, zda právní vztah trvá" není dotazem v žádné sémiotické rovině jazyka. Podle tradiční mluvnice jde o větu oznamovací, podle teorie komunikačních funkcí se jedná o výpověď s funkcí direktivní (výzovou).

Návrh jako celek je ve srovnání s návrhem vypracovaným např. advokátní kanceláří stručný, obsahuje však všechny náležitosti formálně vyžadované zákonem, resp. všechny informace nutné pro jeho projednání a rozhodnutí věci ve správním řízení sporném. Návrh je také srozumitelný a jednoznačný, takže neexistuje důvod procesním námitkám odpůrce vyhovět.

ad (ii) Odpůrce nesouhlasí s postupem správního orgánu, který počítal dobu určitou smluv (24 měsíců) ode dne platnosti (podpisu smluv), nikoli ode dne účinnosti (zahájení dodávek elektřiny). Podle odpůrce závěr ERÚ neodpovídá obchodním podmínkám, kde se nikde neuvádí, že by pro počátek smluvního vztahu o dodávce elektřiny mělo být určující datum platnosti a je v rozporu s účelem smlouvy, podle níž by dodavatel měl být ve prospěch zákazníka činný po dobu dvou let; s ohledem na výpovědní podmínky dřívějšího dodavatele a záležitosti spojené s administrací převodu odběrného místa, které v základním rozsahu obvykle přesahují dobu minimálně tří měsíců, by dodavatel fakticky elektřinu neprodával 24 měsíců, ale nejvýše rok a tři čtvrtě. Daný výklad podle odpůrce podporuje rovněž vtištěná informace s tučným zvýrazněním na titulní straně smluvního formuláře (rozlišení platnosti a účinnosti smlouvy) i ručně vepsaná informace: "Zákazník volný od 1. prosince 2010."

Námitka odpůrce není rovněž důvodná. Článek IV. odst. 4 obchodních podmínek (platných a účinných od 1. ledna 2010) zní "Požaduje-li Zákazník produkt s garancí nejnižší ceny elektřiny, je smlouva uzavřena na dobu na dobu 24 měsíců.". Podle § 44 odst. 1 zákona

č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "občanský zákoník"), je smlouva uzavřena okamžikem, kdy přijetí návrhu na uzavření smlouvy nabývá účinnosti. Podle § 43c odst. 2 občanského zákoníku nabývá včasné přijetí návrhu účinnosti okamžikem, kdy vyjádření souhlasu s obsahem návrhu dojde navrhovateli smlouvy.

Spor mezi navrhovatelem a odpůrcem zakládá výraz "je smlouva uzavřena" užitý v obchodních podmínkách, který umožňuje dvojí interpretaci. Navrhovatel si jej vyložil tak, že smlouva byla uzavřena okamžikem podpisu smlouvy (nabytím platnosti smlouvy), naopak odpůrce považuje smlouvu za uzavřenou až okamžikem zahájení faktického plnění (nabytím účinnosti smlouvy). Navrhovatelův výklad koresponduje s textem občanského zákoníku, který spojuje uzavření smlouvy s okamžikem doručení akceptace návrhu smlouvy, odpůrcův výklad podporuje (poněkud nedomyšlená) systematika uzavřené smlouvy a také úvahy, které ve svém rozkladu uvádí.

Správní orgán se ve svém prvostupňovém rozhodnutí podle mého názoru správně přiklonil k výkladu navrhovatele, neboť podle § 55 odst. 3 občanského zákoníku platí v pochybnostech o významu spotřebitelských smluv výklad pro spotřebitele příznivější. Pro spotřebitele je nesporně příznivější výklad, který spojuje okamžik uzavření smlouvy s okamžikem oboustranného podpisu smlouvy, neboť to představuje pro navrhovatele (spotřebitele) jediný pevný časový bod, od něhož se odvíjí jeho práva a povinnosti, mimo jiné i možnost vypovědět smlouvu. Ručně psanou poznámku "Zákazník volný od 1. prosince 2010." nelze chápat jako jednoznačný termín zahájení dodávek elektřiny. V korespondenci s navrhovatelem uvádí odpůrce jako termín zahájení dodávek také 1. leden 2011, což dokladuje, že si sám není jistý, kdy vlastně nabyla daná smlouva účinnosti. Okamžik účinnosti smlouvy je navíc problematický i tím, že navrhovatel udělil v rámci smlouvy odpůrci plnou moc na ukončení stávajícího smluvního vztahu, podle které začal odpůrce realizovat určité úkony hned po podpisu smlouvy.

Argumenty odpůrce uvedené v rozkladu ohledně systematiky a účelu smlouvy jsou sami o sobě smysluplné, naráží však na nejednoznačnost obchodních podmínek. Pokud bylo účelem uzavřené smlouvy zavázat spotřebitele na 24 měsíců odběru elektřiny, mělo být příslušné ustanovení v tomto smyslu formulováno jednoznačně. Nejasnost obchodních poznámek a jejich špatná provázanost s textem smlouvy nemohou jít u výkladu spotřebitelské smlouvy k tíži spotřebitele, takže námitce odpůrce nelze vyhovět.

ad (iii) Odpůrce konečně rozporuje závěry ERÚ ohledně nemožnosti jednostranně měnit obchodní podmínky dodávek elektřiny bez důvodu sjednaného ve smlouvě. V tomto směru dospěl odpůrce k závěru, že jednostranná změna obchodních podmínek bez sjednaného důvodu je u spotřebitelských smluv v oblasti energetiky možná podle právní úpravy obsažené v energetickém zákoně, který je podle něj speciálním zákonem vůči občanskému zákoníku. Odpůrce je rovněž přesvědčen, že nejsou splněny podmínky pro aplikaci ustanovení § 56 odst. 1 ve spojení s § 56 odst. 3 písm. h) občanského zákoníku, které vypočítávají případy neplatných ustanovení spotřebitelských smluv. Podmínky obou odstavců § 56 občanského zákoníku musí podle odpůrce nastat kumulativně (současně), což se v daném případě nestalo; speciálně není splněna podmínka nerovnováhy v právech a povinnostech v neprospěch spotřebitele, neboť na jakoukoli jednostrannou změnu obchodních podmínek může zákazník reagovat odstoupením od smlouvy.

Předně je třeba uvést, že ERÚ se zabýval ve svém rozhodnutí otázkou možnosti jednostranné změny obchodních podmínek proto, že odpůrce původně (v prvním dopise navrhovateli) posuzoval případ podle aktuálních obchodních podmínek, nikoli podle

obchodních podmínek platných a účinných v době uzavření smlouvy. Energetický regulační úřad dospěl na základě svých úvah o neplatnosti některých ustanovení obchodních podmínek k závěru, že se předmětné smluvní vztahy v otázce jejich délky řídí obchodními podmínkami platnými a účinnými od 1. ledna 2010, což odpůrce v rozkladu nevyvrací, naopak v prvním odstavci čl. IV. rozkladu potvrzuje. Námitka odpůrce proto nemá stejný právní význam jako předchozí, přesto ji lze označit po obsahové stránce za nedůvodnou.

Podle § 56 odst. 1 občanského zákoníku nesmí spotřebitelské smlouvy obsahovat ujednání, která v rozporu s požadavkem dobré víry znamenají k újmě spotřebitele značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran. Podle § 56 odst. 3 písm. h) občanského zákoníku je nepřipustné ustanovení dovolující dodavateli jednostranně změnit smluvní podmínky bez důvodu sjednaného ve smlouvě. Současně podle § 11a odst. 3 energetického zákona platí, změní-li držitel licence na obchod s elektřinou smluvní podmínky, je zákazník oprávněn bez uvedení důvodu odstoupit.

Jako první je možné popřít odpůrcovo přesvědčení, že musí nastat společně podmínky předpokládané v § 56 odst. 1 a § 56 odst. 3 písm. h) občanského zákoníku, tedy v tzv. generální klauzuli a současně ve výčtu nepřiměřených praktik. První ustanovení definuje ve vedlejší větě nepřipustné jednání kombinací významových znaků, zatímco třetí odstavec ho vymezuje výčtem speciálních variant. V obou odstavcích není jediný jazykový výraz, který by implikoval konjunktivní (kumulativní) vztah mezi těmito normami. Ze systematického hlediska je proto nutné považovat první definici za obecnou, druhou za speciální. Jednání uvedená v odstavci třetím jsou proto nepřipustná vždy, tedy aniž bylo třeba zkoumat splnění definičních znaků (podmínek) uvedených v generální klauzuli. K tomuto závěru dospěla také komentářová literatura (viz Švestka J., Spáčil J., Škárová M., Hulmák M. a kol. Občanský zákoník I - Komentář. 2. vydání 2009. Praha: C. H. Beck, s. 543).

Nesprávný je také závěr odpůrce, že v daném případě má aplikace § 11a odst. 3 energetického zákona přednost před aplikací § 56 odst. 3 občanského zákona, resp. že smluvní podmínky nemusí obsahovat důvod změny obchodních podmínek. Odpůrce opírá své tvrzení o zásadu *lex specialis derogat legi generali*, kterou aplikuje na vztah občanského a energetického zákona, aniž by se zabýval tím, zda daný poměr existuje také mezi konkrétními normami. Tím mu uniká fakt, že ustanovení § 11a odst. 3 energetického zákona a ustanovení § 56 odst. 3 občanského zákoníku nejsou ve vzájemném rozporu, který by byl řešen aplikací uvedené zásady, nejsou tudíž ve vztahu normy speciální a obecné, ale vzájemně se doplňují. Z povahy věci je přitom ust. § 56 odst. 3 občanského zákoníku normou definiční. Jak by mohla hypotéza určité normy derogovat definiční normu, odpůrce přitom blíže nevysvětluje, podle pravidel normativního myšlení to však obecně možné není.

Nad rámec toho je třeba považovat za nesprávné i tvrzení odpůrce, že možnost odstoupení od smlouvy v případě jakékoliv jednostranné změny obchodních podmínek sama o sobě popírá nerovnováhu v právech a povinnostech mezi dodavatelem a spotřebitelem. Za předpokladu, že jsou změny podmínek dodávek elektřiny zveřejňovány fakticky pouze na webových stránkách obchodníků s energiemi, které běžný spotřebitel zpravidla pravidelně nesleduje, zdá se naopak takové oprávnění velmi nerovnovážné, neboť se dá lehce zneužít. Na názoru, že spotřebitelské smlouvy musí obsahovat důvod jednostranné změny podmínek, je proto nutné ze všech uvedených důvodů setrvat a zamítnout i poslední námitku odpůrce.

Odpůrce v rozkladu požádal, aby mu byla přiznána náhrada nákladů řízení (právního zastoupení) podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, za dva úkony

právní služby (převzetí a příprava věci; sepsání rozkladu) v sazbě 1 000 Kč/úkon a dva režijní paušály po 300 Kč, tedy v celkové výši ve výši 3 120 Kč včetně DPH.

Podle § 141 odst. 11 správního řádu přizná ve sporném řízení správní orgán účastníkovi, který měl ve věci plný úspěch, náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Měl-li účastník ve věci úspěch jen částečný, může správní orgán náhradu nákladů poměrně rozdělit, popřípadě rozhodnout, že žádný z účastníků nemá na náhradu nákladů právo. I když měl účastník ve věci úspěch jen částečný, může mu správní orgán přiznat plnou náhradu nákladů řízení, měl-li neúspěch v poměrně nepatrné části nebo záviselo-li rozhodnutí o výši plnění na znaleckém posudku nebo na úvaze správního orgánu. Ve sporném správním řízení tedy platí zásada úspěchu ve věci. Vzhledem k tomu, že byl rozklad odpůrce zamítnut, rozhodla jsem druhým výrokem o nepřiznání náhrady nákladů řízení.

Tímto je vyčerpán rámec přezkumu rozhodnutí Energetického regulačního úřadu v rozsahu podle § 89 odst. 2 správního řádu. Na základě uvedených skutečností jsem jako odvolací správní orgán dospěla k závěru, že napadené rozhodnutí vychází z řádně a úplně zjištěného skutkového stavu a bylo vydáno v souladu s právními předpisy z hlediska procesněprávního i hmotněprávního. Podle § 68 odst. 3 byly uvedeny důvody výroku, podklady pro jeho vydání i úvahy Energetického regulačního úřadu, kterými se řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů. Po projednání rozkladu v rozkladové komisi a v souladu s jejím doporučením jsem shledala, že rozklad není důvodný, a proto jsem ho zamítla a napadené rozhodnutí potvrdila.

Poučení o opravném prostředku:

Proti tomuto rozhodnutí se podle § 91 odst. 1 ve spojení s § 152 odst. 4 správního řádu nelze dále odvolat.

[Otisk úředního razítka]

Ing. Alena Vitásková, v. r.
předsedkyně Energetického regulačního úřadu

Obdrží:

CENTROPOL ENERGY, a.s. prostřednictvím